

Pridplata
na čitlu god 1 fr.
na pol. god. 50 n.
Za Stranu zemlju
1 fr. 25 nov.
Izlazi svake dru-
ge Nedilje u
Četvrtak.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

Poučni, gospodarski i politični list.

Oglasi se prima-
ju po navadnoj
cieni. Pisma neka
se šalju platjene
poštarine.
Nepodpisani se
dopisi neupotreb-
ljavaju. Dopisi se
nevrtačaju.

God. III. U Kalaci

U Četvrtak 30. Sienja 1873.

Broj 4.

BLAŽEVOM IMENDANU.

Zico slaba slabanih guslica
Kako ću te danas udesiti?
Toplom čuvstvu uzhićenog srca
Da s' uzmogneš milo odjeknuti.

Il kako ću izražaja dati
Vrućoj želji što m' u srcu vrije?
Kakim li ga glasom čestitati
Za kim tako razdraženo bije? . . .

Vrlo sam ti nevišt i slabačak,
Nit u glasbi imam sposobnosti;
Nit je moj glas mio, niti sladak:
Da u njemu ima ugodnosti. — — —

Istina je; nu ma kako bilo!
Makar mi se sav svit narugao;
Ovaj put mi prosti i Ti Vilo!
Što sam svoje srce poslusaao.

Oj — — — ta Ti si naša a mi Tvoji,
— A valjda se bar svoji poznadu?!
A svojini kad se pisma poji:
Da j' iskrena — to sva braća znadu.

Baš i mene, ova nada goni
Da s' prihvatim tananih guslica
I uz guslo da mi glasak zvoni
Tih i nježan, kao molitvica.

Lipom godu, slavnom Imendanu
Vrlog našeg Rodoljuba Blaža —,
Koji nami evo danas svanu
Te nas k Njemu u duhu zanaša.

A kako nas nebi zanašao?
Kad je On to od nas zavridio!
Tko li od nas nebi hvale dao
Bogu? što nas s Njime providio.

Zedna zemlja za kišom uzdiše
A klonulo eviče rosu želi;
A kajževnost naša i odviše
Trebalo — toga, da joj Bog udeli.

Mili Bože svakog dobra Vrilo!
Van Tebe nas nitko nepomože. — —
Ah! s nebesah pogledaj nas milo
I uzdrž nam rodoljuba Bože!

Oj . . . Ti! što nas suncem ogrijavaš
I svakaku blagodat nam diliš:
Dobre želje Ti nam izpunjavaš;
Vlastitost je Tvoja — da se smiliš....

Dugo živi našega Pisuika!
Daj Mu zdravlje i dane vesele,
Desnoj ruki našeg Urednika
Ah! izpuni rodoljubne želje — — ;

Rad koje se tako revno trudi,
Radost onu — daj Mu doživiti:
Da naš narod osvisti se svudi
Ter svoj jezik započne činiti. — —

O . . . kad bi Mu ta radost prispila!!
Postala bi vrilam svi radosti . . .
Uznosito pivala bi Vila,
Radujuć se boljoj budućnosti.

Skodit, smetat ništ nebi joj znalo
Da nas u hram prosvete odvede;
Gdi bi vrime i za nas nastalo
Punog prava i pune slobode.

Il zar nije želja Tvoja ovo?
Diko naša dragocini Blažu!
— Ta svi redkih, svako Tvoje slovo,
Bistro, jasno i javno to kažu. —

Čuvstvom dakle — kojim Ti nas grliš,
Imendanu Tvomu čestitamo:
Bog Ti dao, sve što od Njog želiš
I štogod mi dobra smislit znamo!!!

Krunoslav.

HVALJENE ŽENE.

Navadno mislimo da se ono blaženstvo za kojim težimo jedino pričeti po zlu, s kojim se susriemo na svakom koraku u životu. Al veoma se varamo, i to po našu veliku štetu: jerbo utvrđeni u ovakom mnijenju, dalje se ne mislimo, i neiztraživamo drugo uzroke, koje nam kvare naše zemaljsko blaženstvo. Košto su na priliku predsude, koje se uvuku u našu pamet pak zamračavaju slobodan vid našeg uma, uvuku se u naše srce pak izkrivljavaju naša osjećanja.

Na ovaku jednu predsudu kanim pozornost našeg roda svrnut, koja je i gori i doli zavladala u ženitbi.

U obitelji leži izvor, vrilo, gnjizdo, ognjište svakog blaženstva ili nesreće po ljudstvo. Ako se obitelji snuju po volji božjoj, otvara će po svuda vrila iz kojih će izliti blagodati po ljudstvo. Ako se pak ove snovale budu u pritisku zavladavši predsudah neće manjkati nevolje, koje će kiniti čovječanstvo.

Najveća je predsuda da svaki čovjek mora biti na svijetu bogat, što neulazi u providnost božje naredbe; jerbo u nizu obitelji ljudskih glade posjeda mora biti ona razlika: koja se označiva u svakom stvoru, i u stvora svakoj sposobnosti; neima dva čovjeka jednog lika, jedne pameti, i sreće sve je raznolično, da se proslavlja svemoćnost božja, koja ipak sve umi ujedinit u svojoj slavi, i ublaženju zemaljskom i vječnjem čovjeka.

Usljed ove predsude, što je obsila dušu i srce ljudstva da valja za bogatstvom težiti, pomutio se red snovanja obitelji. Momak i ne sanja o drugom već o silnoj preći, koju čemu vjenčana prineti. A djevojka i u snu snuje samo da će onda biti ublažena, ako će se udomiti za momka, sina bogata oca. Više puta dobie i jedno i drugo ono za čim je pomamljeno srce vavljivo, al se nije u novoj obitelji utemeljilo ono blaženstvo: o kojem su mladjenici sanjali.

No dužnost mi je zabilježiti: da se u ovom obziru veći teret priteže na ramena momčadi nego djevojčakah. Momci veoma traže bogate djevojke no ove bogate momke. Samo što se ovi tim iznevinit kane, što tvrde: da su ovo umorani činiti, premda sadanje mlade donose sobom take zahtive, u obziru troška na jilo i odilo, kakve muževi nisu kadri izdovoljiti. No ovo može vriediti kada bi razgovor bio o krugu usvietlanih licah, al buduće se ja ovakim nezabavljam, već se samo s našim pukom razgovaram, to neka mi ne zamire naši momci ako im uztvrdim: da im istina ne prijatelji. U našem puku vlada: da se djevojke miluju kiti i sjajno odivat, al mlade, navadno su zadovoljne s najprostim odilom, i da naše djevojke netroše više no mlade, to se sjegurno nebi toliki u slavianah osušili plugovi.

Što više ako se nebi boje prešljicah, ja bi mnogim mladama šušnio, da budu marljivie u očistjenju tiela, i opravi svojev nakita, jerbo je žena vrilo iz kojeg valja da kipi sve do motike uvijek novo i novo svojstvo, koje muža svojog

zkvh.org.rs

drugi svejednako čvrstije i čvrstije uveziva.

Naši momci veoma tuže pod pritiskom predsude bogatstva : koju primaju u baštinu od svojih roditeljah. Neću da reknem, da mladima netriebe tražiti bogatstvo. Neka je, i to valja tražiti, baš ko i mudrost, liepotu, zdravlje, i t. d. falinga je u tom : što i jedni i drugi zaidju, pak kad traže zlato hvacaju se za bogazlukom. Vodimo se strastju a ne osićeanjem po kršćanskoj ljubavi očišćenim, a još manje pametju po Evangjeoskom nauku razsvietljenom, i zato riedko vidimo, što je pravo bogatstvo, u čemu sastoji najiztrajnia ljepota i u čemu se pokaziva zdrav razum.

I ja velim, da oni koji se žene mudro djeluju kadno traže bogatstvo, umnost, i ljepotu ; samo što se ove stvari po mojem pojmu veoma različie od onih : koje pod ovih ime-nih traže današnji mladoženje.

I ja želim da djevojka, ako misli, da mladom postane, neka bude bogata, jel ako nije bogata, onda joj neželim da se uda. Jerbo jao onom momku, koji se vienča s djevojkom po mojem pojmu siromašnom ; to mu bi bolje bilo, da se nije ikada na sviet rodio ; jel svaki dan, koji mu vrhu glave svane, razsvietliva će mu pred očima one nevolje, one tuge, one tiske, koje mora trpiti sa svojom obitelji, sbog siromaštva svoje supruge.

Al bogatstvo koje ja tražim u djevojski ne sastoji u novcu kućam, vinogradom i zemljištom. Ovo je sve samo privriemeno, i za ledji mu uvijek stoji po najviše puko siromaštvo, koje vazda vrebta : kad će mu se vrata otvorit da stupi i obori obitel.

Ona djevojka koja oće da po mojem pojmu bogatom postane, trieba prvo, da je od kolivke ljuljana i odgojavana u zatajanju same sebe, i veseloj pokornosti.

Po zatajanju je naučila sve svoje strasti rukovodit, poradjale se ove iz djelovanja pameti ili srca, i umotala se u tri božanstvene krieposti : vieru, ufanje i ljubav, iz koji izviru sedam darova Duha Svetog : mudrost, razum, savet, jakost, znanost, bogoljubnost, i strah božji.

Po veseloj pokornosti volja njezina je tako zakuvana, da je možeb kao vosak smotavat, i slikovat, ako se je dotičaš u duhu evangjeoskim, srce i duša joj opočiva na četiri stožerna neprodrmana stupa mudrosti, triznosti, pravde, i jakosti kršćanske ; blažena kuća, koje je prag pristupila. Ovaka djevojka moli Boga neprestano a radi neumorno. I akoje ovaka: onda je zaviena svim onima svojstvima, od koji se opravlja bogatstvo, ljepota, i zdravlje.

Ovaka je djevojka živi kapital-glavnina, koja se nemože potrošit, već sjegurno od godine do godine svaki dan uradja kamate za usrićenje obitelji. Ovo je ona čudotvorna kesa kako si je u pripoviedki slušao, iz koje ćeš vadit svaki dan, novčić, grošić, forintu, 10, 20, 30, do stotine, po mjeri sudbine koju tije Bog odmirio, u zemaljskom dobru ako idješ njegovim putem. Ovaj kapital u ruki jednog muža vriedi 1000, u drugog 10,000 u trećeg 100,000 tisućih, imajih i takvih : gdje mu je ciena na miliun narasla. Da bratjo! ovo nije bajka, već sveta istina, da ovaka djevojka po razliki gori označenoj ima raznu cieniu, al sjegurno cieniu. I koji je ovaku djevojkju dobijo, od njega samoga zavisi : da ova djevojka njemu done se 1000, 10,000 ili 100,000 fr. jel netriebe zaboravit : da je Bog rekoh : da dvoje sačinjavaju jedno.

Ako pak djevojka nije ovaka, onda nekaje u zlato i srebro okovana, neka je u svilu i kumaš zamotana, neka je argelom, čoporom, ili govodom obkoljena, neka se gospojom palata, i Spajilukah naziva, slična je onom grobu, koji je po izreki Isusovoj spolja ubiljen narešen nakitjen a iz nutra zadržaje gnijlost. Srića bi bila da je prah i pepeo, al ako je još živa trulost, ko u njeg pogleda, zakadit će se, ogadit će se, i okužit će se. Bratjo! ako nije ovo živa istina, onda ja nebio živ i zdrav.

Vidite kakav je pravedan Bog, svakom da, koji oće da ima bogatu kći ili bogatu ženu.

Nema te je, sami ste krivi, jerbo je niste htili da imate. Tražili ste zlato i srebro pak ste dobili bogazluk,

tražiste znanost pak ste dobili blebećušu, tražili ste ljepotu, pak ste dobili varzilo.

(Slidi.)

VEZIROVA HUNKA.

(Historička pripoviedka.)

II.

Jezi momče preko polja krasna, — Kano zviezda preko neba jasna!
(Narodna pjesma.)

(Produženje.)

Ah Stanko mili! Stanko! zajadikuje tužna duša Šokice djevojke pri zatvoru sobnih vratah Kudrićevih, . . . prije umrieti nego te iznevjeriti! . . . Zalomi rukama na vapaj, a ucviljenom dušom na gorki plač. Klekne, uzvisi sklopljene ruke prama pendjerku, kroz koji je bliedi mjesec motrio i brojio čemerne suze drhćuće djevojke. Svaki tračak njegov blistao se u suzah njenih, i po časku, kano da mu se sažalilo na one rieči :

Blied mjesече tobi tužim — Svoj na zemlji tužan stan, —
Da ti tužna ruke pružim — Išćuć lieka svojih ran' ?
Čio sviet moj mirno spava, — svemu svietu sladka noć,
Samo moja suza plava — plače : Stanko! kad ćeš doć? . . .

kano da mu se sažalilo — sakrije se za oblak, a onesviošće-na robinjica složi se drščućim glasom i vilinskim tielom na šareni čilim. U to škrinu vrata. U sobu unide starica baka — ej! bila je to stara poznanica Silvinovo žene! — a danas oprezna službenica u Kudrićevu gradu. — Višegodišnja prosjakinja i ljekarica vlastelinova, biaše u svem desna ruka gospodaru šumbrežkoga grada. Ona je znala za svaku Kudrićevu tajnu, pa i to je jutros doznala, da je njezine prijateljice Janje ukradjena jedinica kćerka namienjena veziru sultanovu, te na one uzdahe srca djevojačkoga :

Čemeran mi čio život, čemeran mi nepokoj, —
Ta zar sviete nikog nemaš, da osladi život moj?!

pride Kati trgnuvšoj se riečmi :

— Kato zlato! sajdi za mnom u Božji dom, i pomoli se tamo dragoj gospi majci našoj. Ona je utješila nebrojna srca, osušila pomoćju i majčinom Svojom milostju vasiona morja vrelih krščanskih suzah! — Hodi, — samo lagano. — Nemogu te pušćati ; jer si meni izručena, a i straža je čvrsta na zapovied gospodarovu posjela sva izvanjska vrata grada. — Ja odlazim k tvojoj majci. — Angjele moj čuvaru . . . uzdahne šaputno djevojka ; prekrsti se svetim krstom i, lativ staricu za ruku zaskuči : Bože! Bože! — pojde gustom tmninom ladna kamenita triema niza 15. stubah častnomu oltaru sv. Roka. Starica zaključa i sobicu i crkvu, ključeve pusti kroz crkveni pendjerak na mermerne unatarnje skaline, i vrati se u kuhinu.

— Pavlijo! vikne Kudrić sa srednjega sprata, lavovskim glasom, i zapita tihano došavšu baku : što radi Ajkuna? Spava, milostivi gospodine! bude rieč. — Dobro, dobro — samo pazi na nju i na svu kuću, — rekne vlastelin, odljiv se u sobu medju napite, jur na razstanak spremne, goste, a baka sašav u dvor ukrade se iz grada. — Još jednu, braćo! vikne domaćin, u zdravlje i pozdravu gospodar na šega Selima vezira, koga ču s Bojanićem sutra u Osiek dolazećega u ime naše pozdraviti i obveseliti liepim darom! Samo složno i odlučno na svaki ferman njegov, da izbijemo robove toj šokadiji i usmrtime joj kolovodje! Ta ja znam sve spletke njihove u Mohaču od vierna Miloša moga! — Gromoviti „živio!“ razlegue se palačom i cielim gradom. Čašo se izpiju, — oružje pripaše, pripravnij konji zasjednu i gosti kresoviti razstanu. — Sam pijani Bojanić ostane s Kudrićem. — Liepa veselja, je li pobre? zamrmlja vlastelin, samo sutra k večeri pozorno i vatreno. — Tako je! odmrmljat će iz kreveta Bojanić, usnuvši. Jedan i drugi zaspije ; u cielu gradu svieće se pogasile, samo tinja u dolnjem ganjku pri vratih meć, a njim se šeće gore dole stari sobar Miško.

U sat po polnoći u gradu je sve tiho i mirno ; isti psi u dvoru nahranjeni zavukli se pod slamu i sieno, te spavaju

bezbrizno ko i ina služinčad. Kako grad Kudričev, tako ciela siona šuma, cio šubrežki predjeo jedan je ladni niemi grob, te samo kadkada čuje se u maglovitoj daljini po koj zvuk roga, čuje se kadišto vijuk gladnih kurjakah, a na zvoniku i po gradu sa sniegom vijajuća sjevera štopot prozorah i vratih. Pred oltarom sv. Roka uljenica polutinjajuća liepom crkvom razbacuje blijede trake. Na mramornom dolnjem skalinu smrznulih jur na licu suzah ukočeno kleči majčino zlato.

— Ah! blažena majko! — uzdišuća još će jednom pogledati ta u erni staričin plašt uvijena bljedolika slika, — još će jednom pogledati izmed oltara i prozora o zidu viseći starodavni kip majke Božje, i prije razstanka s pomoćnicom kršćanskom ovako će se zaufano pomoliti: ah blažena majko! Ti još nikoga nisi ostavila, tko se utekao pod okrilje Tvoje. Usliši suze moje, da pojdem stazom svete Suzane. Srce mi je čisto, duša mi je nevinna Tebi zagovorna, o dobrotiva majko! pa dopusti mi radje umrijeti, nego li se sv. kršćanskoj vjeri iznevjeriti; jer moj dobri otac i moja mila majka usahnuti će s teška bola, ako čuju da sam za nje izgubljena poganska. Ti si brojila moje i Stankove suze ljubavi na god častni uznešenja Tvoga prošle godine, što smo ih nedužni prolivali o svjetlilu blijeda mjeseca kraj izipske crkve sv. Petra pod bademom na grobu njegove nezaboravljene dobre majke. Ah! ako me želiš od njega razstaviti, nedaj da se razstanem s tobom! Na to se digne, pa će suzami zaliti tu milovidnu sliku Bogorodičinu i u taj hip kuene netko na onizkom gvozdenimi križaljki providjenom prozoru crkve. — Katice!... javi se tihan glasak, i kroz prozor padne u crkvu ceduljica papira ovimi riečmi napisana: „Milko! Sutra k večeri! — Stanko.“ U taj mah u podolju grada kraj „crvene vodeniće“ pukne puška šarka, i na njezin odjek „hâ!“ zagrmi svakolika mrtva šuma. Psi se uztrkali oko grada, — noćobdija puhnuo u rog na pobunu; slannati krov vodeniće zabuktio plamenom do neba, a u odaljenoj šumi stoji prasak puške iza puške. Biaše to užasan prizor. Četa junačkih Sokacah i Srbaljeh u predvodstvu Stanka već se penjala dubočkoj vinorodnoj planini na tjeme, kad je Kudrič s Bojanićem skočio na nogu. — Čekaj samo kleta psećadi! zagrmi vlastelin gledajuć si kroz prozor plamteći mlin. A sa vrha dubočkoga briega čuje pjesmu jaka Stankova glasa:

Jezi! momče preko polja krasna — Kano zviezda preko neba jasna!

Čuje i trči u kulu, a tu leži i kano da spava pritajena vila daljočkoga luga. (Slidi.)

V A R Š A N G E.

Ajde kolo na okolo. (Nar. pies.)

Ako mi slabost pera dopusti hteo bi opisati jedan od najliepsi naši običaja koji se ovde kod nas drži a to su varšange; upravo reći k o l o koje se po svršetku varšanaga tri dana igra; neznam dal živi taj običaj još degod, al za nas je dika i ponos, jer ta tri dana donose svu varoš u najveći živalj.

Oduša predaka još onda dobivena igra, kada je jedna misao vodila ceo narod, onda kada se za svoj jezik i svoju samostalnost bezuslovno boriše predci naši, i još onda draga moja braćo po krvi kada nas uije tugjila jedno od drugog nikakova mržnja, onda kao što već reko dobismo tu liepu igru; koju sada, ovde kod nas, jedno krvna naša braća b u n j e v e i obavljaju.

U rečene dane, odma posle podno tek što je jedan sat, odbio, već vrvi sviet u celoj varoši, kuda će taj silan narod? a kuda bi na drugo mesto negu k o l u. Evo sada smo već tu na mestu de se kolo običuo igra; e al još nema kola! čekajte malo odma će biti. I malo zatim evo ti gajdaša iz poznate birtije, gajde su mu sa trakama i ubrusima nakičene, šešir je nakrivio na glavi, az a njime gordim skokom ide nekoliko momaka, koji ti počuu kolo; no još nisu pravo ni odpočeli, kad al evo ti naši liepi cura, te se uvate okolo da

počnu tu našu liepu igru. — No tek što se kolo dvaput tri okrene, al jedan od momaka koji je poznat pievač ovako će da podvikne:

Ala sam se namierio, — Medju dvie uvatio,
Ove dvie do mene — Jeste nisu ljubljene;
A i ona nije — Što se namo smije;

i pogleda na curu koja je pored njega igrala i koja je se zaista nasmejala; pa da mu dužna ne ostane ovako prozbori:

Dok sam bila dievojčica mala — Nisam momku u oči gledala;
A sad, kad me mlado momče gleda — Sva mi krv se u žilama ledi.

A momak će opet nato, kao u prkos pievačici ovu pjesmu da podvikne:

Udri seko cipelama, — A braca će mamuzama,
Nit u soko cipolica — Nit u braca mamuzica,

pa posle te, da ga cura nobi predvarila odma ovu:

I juče sam kod te bio — Pa mi nisi poljub dala,
A sutra ću opet doći — Ma mo odma isterala.

A ona cura, koja je najbliže do tog poznatog pievca, da nobi ostala u sramoti ovo će da rekne:

Igraj nogo bangava — Što si stala odpala,

A on će nato:

Imam diku ranenu pa liepu.
Što je više nema na bielome svietu.

A posle te kao sa nekim dostojanstvom, što je curu nadvikao, pogledi joj u oči pa rekne:

Jel da ti se doskoči? — Poljubimte u oči!.

A jedan od momaka, koji je setan i nevresco, zato, što mu drage nema u kolu, ovu će tužnu pjesmu da popeva:

Sve su diko u kolu — Samo moja nije.
Il je dika bolesna, — Il joj neda nana,
Il je dika jogunasta — Pa neće da dodje.

A gajdaš koji sve to čuje i vidi, sa nakrivitim šeširoim i sa nekom gordostću, kao vojg koji vojsci zapovida ovo će da rekne:

Oj ti s nogom — Ja ću s rogom!.

Dok mi to slušamo, ali najedanput se okrenu svi slušaoci i gledaoci na protivnu stranu; i sve pita jedno drugog šta je to? kakav je to vrag, šta li je? Bogne brate toje sušti vrag. Natako je na glavu crvenu obrazinu, a na obrazini veliki rogovi, na logji mu saćurica koju je zato metno, daga dicea sa grdnim budžama udarati mogu. — A šta je opet onaj tamo? Toje opet medvied, navukao je nase nekakvu odrpanu šubaru, gosa mu je velik lanac oko vrata vezao, valjda da ne uteče, a on ti (gosa) metno fes (crvenu kapu) na glavu, opasao se sa crvenim šalom, kao obično oni koji medviède vode; te ga vodi i prosi milosti da ga ima s čim raniti, a posle što naprosi to i popije. — A kotije opet onaj na drugoj strani? ono je dragi brate berber, koji brijo ljude sa britvom, kojom mu se valjda još praotac brijaio; i tako ako očes da ga se oprostiš moraš mu dati koju krajcaru. — Al' gle opet sam jednog uočijo, koje to? to je sliopac, pieva i milosti ište. Ajde da ga saslušamo; — ajde de. — A kad bliže stupi čoviek ove rieči može čuti:

Ta udelite vi bundaši — Ta trista vam muka vaši
Il imate, pa nedate, — Il za Boga ni ne znate.

Krajcarica mali darak — Al velika zadužbina
Daruj teme's ručicama — Gospa će vas s oćicama.

Daruj brate, daruj družo, — Daruj strina, daruj knežo,
Krajcarica mali darak — Al' velika zadužbina. —

I to tako traje sve do mrklog večera, jedan ode drugi dogje; al' gledaoci nepomičeni stoje, i nije im dugo vrieme tako, da sa većim uživanjem glede kolo i maškare, nego ma kakovo veselje. — No sumračak svakog opomnje da već trieba kući ići, i tako ti se sviet razigje, al' već kada si se dosta daleko udalio, još i onda možes čuti jednog ili drugog veselog momka glas; koji ti ove reči do ušiju donese:

Ajde kolo na okolo!.

U Baji.

Gjona P

NOVINSKI GLASI.

— Budim i Pešta dosada dvie varoši zakonom su u jednu spojene. Usljed toga nutarnji ministar zapovieda : da se odsele u uredovni spisih u svih jezicih uporabljaju ime Budimpešta.

— Naš peštanski Sabor razpravlja državni proračun za godinu 1873. osnovan. Iz ove razprave smo dosad toliko naučili : da odkako smo zadobili samostalnost trošili smo više, no što su nam dohodeci bili ; radi čega nastoje manjak u državnoj blagajni, koji se za sad nemože drugim van zajmom izravni, a u buduće treba da se povučemo. Njekoji još i sad tvrde : da valja ulagat novac, koji će pojedinom i državi kamate uroditi n. p. sterat pruge željezne, i zato valja u njekojim strukam danak ovećat, a kataster ocieniti zemljišta obnoviti, pak će i zemljarina više unositi. Nama se čini da je naše gospodarenje slično onom naših pojedinih gazdalukah, gdje je poput dvostruka računarstva i motika i kašika procienjena, na papiru obilan je plod glavine, al gazda svejednako pati oskudicu noveca, kojoj zajmom izbegava. Al ovom uzrok ne leži samo u ministarstvu, već u svima koji govorimo i tvorimo, pa onaj teret što bi trebalo da ga sami nosimo radostno tovarimo na državnu blagajnu, kanda u ovu drugi tko unaša novac, a ne mi platjanjem poreza, što dakle više želimo da se ondud troši, većim treba porez da postaje, ovo bi valjalo upamtiti onim obćinam, koje se napastuju time : da sa škula skinu znak križa, pak će im se obilata podpora davat.

— Preuzvišeni g. Biskup djakovački u svojem pismu izjavlja : da će znati svoje ime i nadalje neukaljeno učevati, a sud magj. listova na prisnoj laži osnovan odbia svećano. Ovo pismo Magjarski listovi, koji su se nad lažom jagmili, i u tom nadtjecali, koji će neumrlog rodoljuba grdnice opisati, sad samo podmuklim glasom priobćuju. Al zalud kriju svoje lice, sviet znade : da se na brezobraznosti nepokaziva rumenilo stida.

— G. Andria Platt imenovan je velikim Županom, u Novi-Sadu a u Pančovu privremeno za vladina komisura. E pa da se Srbi neosviedoče : da uvrstjena u zakon ravnopravnost vlada!

Književnost.

N A P R E D A K.

Mi imamo naši školah, po Banatu, Bački, i Baranji, istina da u ovima nisu svagdi učitelji, koji bi ljubili naš jezik, i razumili našu knjigu; i to je istina da s ovima vladaju predstojnici, koji misle da je bunjevac i šokac dosta čvrst, i bez knjige, ko jednoč ona kola baranjska bez gvozdja, da ga lahko nemogu razdrobiti ine narodnosti. Ipak imamo i gdje koji marljivi i rodoljubivi učiteljah i predstojnikah, ovima dakle i svim onima : koji nedvoje, da se tielo kruhom a duša naukom hrani preporučujemo „Napredak“ časopis za učitelje, odgojitelje, i sve prijatelje mladeži. U ovom časopisu naći će što će im zanimati um, nasladiti sree, i umnožati znanost. Nama se dopada ovaj časopis što nastupiv stazu napridovanja, na polju nastave, nise zabano u polje nevjerstva ko njekoji magjarski i silni nemački učitelji. Zato ga svim onima srdačno preporučamo, koji znadu : da sviet na mladjima ostaje, izlazi u Zagrebu svakog mjeseca 1, 10, i 20, ciena mu je na cilu godinu 3 fr.

DOGODJAJI ZALOGAJA HLEBA.

Sav sviet odjekuje vikom : da valja narav proučavati, i pravo ima, samo što priroda nesastoji jedino u tvornosti, kako je navadno uzimaju, već i u duševnosti i čudorednosti, kakono religia sastoji iz vjere, ufanja i ljubavi. No i u tom se mnogi varaju što misle : da su naravoslovje završili ako su opisali njekoja spolašnja silni stvorovah svojstva, bez da su pokušali iztraživat odnošaje medjusobne, pak iz ovih nji-

hovu korist po čovieka, mudrost i dobrotvornost stvoritelja, iztaknit. Oni napune glave djakovom skojekakvih imenih, koja će im malo koristi doprineti u njihovom stališu. Spisatelj zalogaja hljeba stupio je u nutarnja prirode pak je ondud povadio ono : što je svakom čovjeku koristno znati bio mah kojeg stališa. I to načinom, koji zna pozornost mladeži k sebi privezat a duh i sree Bogu prikloniti.

Budi hvala učenoj gospođi M. Fabković, koja je ovu knjigu iz franceskog jezika pobrvatila. Vriednost ove knjige svietlo je dokazana time : što su je izabrani franceski učenjaci odobrili a Hrvatski za nagradu zaklade Draškovićiane dostojnom pronašli. Svatko tkoje prošio bude — blagosliiva će Spisateljku, koja je svojim trudom otvorila vrata našoj mladeži, da može u nutarnja prirode pogledat, i zabjeližiti ono što valja sliditi, košto i ono čega se valja čuvat. Ciena joj 1 fr. 50 n. može se dobit kod g. Skendera Fabković u Zagrebu.

G A Z D A L U K.

Odgajavanje kokošiu! Ako bi tko mućni poso na se primio : da izračuna, od kućni živinah koja je po čovieka najkoristnija, mal ako nebi povoljna izreka na kokoš pala.

Gdje je ona u avlii, tamo se svašta pokupi, što u sebi ima hraniva. Žalibože gazdarice nećrtvuju onoliko pozornosti na perjad, koliko bi ova potriebovala.

Prvo je da se kokošinci često čiste, i pod pjeskom pospe, drugo da u alovu uvijek budu komad zahrdjana gvozdja, ili iz kovačnice ugljevine, na ovu treba vodu nalivat, i ovu priko dan više puta izmjenjivat.

Hranivo valja izmjenjivat pa nastojat : da pilež ne gladuje al i da nepridje u debljinu, jel kokoše debele nisu podobne da jaja nose i ova legu.

Ako ih bola u glavi ili nogu napane, koristno je ove strane katranom namazati.

Takodjer valja se i za gnjizda pobrinuti u kojima nose i legu se, najbolje je ako su ova na zidu, ili drugie na zemljastom podu — zakrivena šakom sina ili slame, i to zato da nepostanu suvišno vruća; na gnjizdi drvoni, promda se priko mire ugriju, izvije se u jaji taka čvrsta landra, da je izleženi pilići nemogu probit, već se moraju zagušiti u jajetu.

Da kvočka badava ne leži na mućkovi, dobroje, posli pet dana, jaja na suncu promotriti, u kojima se nepokaže krvava žilica ta se mogu pobacati. Ako se pak počmu pilići leći, i dvojimo imal živo pile u neprokljuvanom jajetu, valja ovaka jaja metnit u mlaku vodu, pak ako se počmu jaja micati neka je znakom : da zadržaju žive piliće.

TRGOVINA I OBRTNOST.

CINA RANE. Pešta 25. Sieč. Žito banats. 81 fn. 6 fr. 55—60 n. 86 fn. 7 fr. 25—35 n. tisans. 81 fn. 6 fr. 60—65 n. 86 fn. 7 fr. 35—40 n. Pest-Bud. 81 fn. 6 fr. 55—60 n. 87 fn. 7 fr. 25—35 n. Stolno-biogr. 81 fn. 6 fr. 60—65 n. 87 fn. 7 fr. 30—40 n. — Raž 75—80 fn. 3 fr. 95 n. — 4 fr. — Joćam 66—68 fn. 2 fr. 50—65 n. — Zob 45—48 fn. 1 fr. 70—80 n. — Kukuruzna banat. 82 fn. 3 fr. 35—45 n. — Proja 82 fn. 2 fr. 75 n. — 3 fr. car. niž.

Novac. Dukat cars. 5 fr. 13—14 nov. 20 frank 8 fr. 68—70 nov. Srebro na 100 fr. 7 fr. 50 n.

Visina vode dunavske.

Budimpešta 25-og Siečnja: 5' 8" nad 0. razta.

Požun 25-og Siečnja : 4' 8" nad 0. „

Vrieme, pada snieg, i topise.

Poruke uredništva.

Kurd : Stiglo je — Slava! — Baja : G. Gj. P. Došlo je. — Djakovo : Xy. Po redu. A možda će nastat vrieme i mjesto i za ertice. P. L. N. Zašto ne oznamite mjesto kuda vas put vodi. — Katjmar : G. N. J. Novineće se slati — al zašto pita ste — to ga ovde nema.